

U.1990.364Ø

Aftenskolelærere

Sagen drejer sig om, hvorvidt nogle bestemmelser i 2 cirkulærer fra 1982 og 1984 om fortolkning af rådighedsbetingelsen for udbetaling af dagpenge til fritidsundervisere, er i strid med arbejdsløshedslovens § 62.

Sagsøgeren, Dansk Aften- og Ungdomsskole Forening, har påstået sagsøgte, Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring, tilpligtet at anerkende:

- at bestemmelsen i Arbejdsdirektoratets cirkulære af 2. maj 1984, pkt. 3, ikke er lovlig, jfr. lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.
- at bestemmelsen i samme cirkulære, pkt. 4, 2. punktum, ikke er lovlig, jfr. samme lov, og
- at de i dagældende cirkulærer af 30. juni 1982, pkt. 1, 2. afsnit, med direktoratets supplement af 13. oktober 1982 fastsatte bestemmelser ikke var lovlige, jfr. samme dagældende lov.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Cirkulærene har virkning for ca. 1500 medlemmer hos sagsøgeren, der er medlemmer af en arbejdsløshedskasse. Medlemmerne beskæftiger sig med alle former for voksen- og fritidsundervisning, og deres uddannelse er meget varieret. Mens medlemmernes arbejdsperiode tidligere alene var sæsonbetonet og strakte sig fra september i et år til maj næste år med en arbejdsfri periode om sommeren, har medlemmerne nu i stadig videre omfang undervisning hele året. Dette skyldes blandt andet, at flere områder som f.eks. prøveforberedende undervisning af voksne og flygtninge er inddraget under sagsøgerens område. Sagsøgerens medlemmer aflønnes med en timesats, og der er ikke etableret kollektiv overenskomst på området. Sagsøgte har under sagen oplyst, at der ikke foreligger individuelle ansættelsesaftaler med opsigelsesbestemmelser, og at der har været praksis for, at fritidsundervisere har kunnet fratræde beskæftigelsen uden anvendelse af opsigelsesvarsel. Fritidsundervisning er ikke anerkendt som et fagligt område.

Den 30. juni 1982 udstedte Arbejdsdirektoratet et cirkulære til de statsanerkendte arbejdsløshedskasser om medlemskab samt adgang til dagpenge for medlemmer beskæftigede som lærere ved fritidsundervisningen. Cirkulæret havde blandt andet følgende indhold:

»1. For personer, der er beskæftiget som lærere ved fritidsundervisningen (aften- og ungdomsskolen), og som gennem medlemskab af

Dansk Aften- og Ungdomsskoleforening (DAUF) er tilsluttet FTA-A, gælder - på grund af de særlige beskæftigelsesvilkår m.v. inden for dette område - specielle regler for udbetaling af dagpenge.

Sådanne medlemmer er ikke berettigede til at oppebære supplerende dagpenge i undervisningsperioderne. Medlemmerne er ej heller berettigede til dagpenge i de inden for faget forekommende undervisningsfrie perioder, herunder i perioderne mellem en undervisningssæsons afslutning og næste undervisningssæsons begyndelse samt øvrige ferieperioder og lignende.»

Cirkulæret trådte i kraft 1. august 1982, men den omhandlede bestemmelse i pkt. 1, 2. afsnit blev ved et supplerende cirkulære fra 13. oktober 1982 udsat til ikrafttræden den 1. januar 1983.

Med virkning fra 1. juli 1984 blev disse cirkulærer ophævet og erstattet af følgende cirkulære fra 2. maj 1984:

- »1. Ifølge arbejdsløshedslovens § 62 må dagpenge ikke udbetales til et medlem, som ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet. Under hensyn til de særlige beskæftigelsesvilkår og -muligheder for medlemmer med fritidsundervisning som hovedbeskæftigelse, har det vist sig nødvendigt at fastsætte særlige rådighedsregler for denne medlemsgruppe, idet de generelle regler i rådighedsbekendtgørelsen ikke i tilstrækkeligt omfang kan anses for dækkende.
- 2. Som fritidsundervisere anses medlemmer beskæftiget som lærere ved fritidsundervisningen (aften- og ungdomsskolen). Fritidsundervisere anses for at have fritidsundervisning som bibeskæftigelse, såfremt undervisningen ikke overstiger 15 omregnede undervisningstimer pr. uge (bortset fra rent midlertidige, kortvarige overskridelser f.eks. i forbindelse med vikariat). Fritidsundervisningen anses som hovedbeskæftigelse, når den ugentlige arbejdstid overstiger 15 omregnede undervisningstimer.
- 3. Medlemmer, der har fritidsundervisning som hovedbeskæftigelse, er hverken berettigede til at oppebære supplerende dagpenge samtidig med beskæftigelsen som fritidsunderviser eller berettigede til fulde dagpenge i perioder, hvor undervisningen er indstillet, jfr. dog pkt. 6.
- 4. Medlemmer, der har fritidsundervisning som bibeskæftigelse, er berettigede til dagpenge, herunder supplerende dagpenge, samtidig med beskæftigelsen som underviser, såfremt de almindelige betingelser for ret til dagpenge er opfyldt, herunder at der foreligger en frigørelsesattest, når dette er påkrævet. Det er endvidere en betingelse, at medlemmet erklærer at være villig til at overtage anden beskæftigelse end fritidsundervisning.
- 5. Medlemmer, der på grund af ovennævnte regler ikke anses for dagpengeberettigede, vil kunne genindtræde i dagpengeretten enten ved at dokumentere, at undervisningens omfang varigt er nedsat til 15 omregnede undervisningstimer eller derunder pr. uge eller ved den nye undervisningssæsons begyndelse at dokumentere, at undervisningen enten ikke påbegyndes eller er af et sådant omfang, at den er bibeskæftigelse.
- 6. For medlemmer, hvor undervisning bortset fra fritidsundervisning indgår som et naturligt led i medlemmets sædvanlige erhvervsområde, vil fritidsundervisning inden for samme område ikke i sig selv bevirke en fortabelse af dagpengeretten, forudsat medlemmet i øvrigt må anses for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.»

Til cirkulæret er knyttet en vejledning om anvendelse af reglerne heri. Denne vejledning har blandt andet følgende indhold:

»Cirkulæret omfatter medlemmer beskæftiget ved fritidsundervisningen (aften- og ungdomsskolen), og personkredsen kan som udgangspunkt angives som timelønnede lærere ansat i henhold til fritidslovens kap. I (ungdomsskolen) og kap. III (fritidsundervisning for voksne).

Da bestemmelserne i cirkulæret tager sigte på lærere beskæftiget med sæsonpræget fritidsundervisning inden for fritidslovens rammer eller tilsvarende, hvor midlertidig ledighed indgår som et tilbagevendende element i beskæftigelsesvilkårene, anses medlemmer beskæftiget inden for følgende områder i almindelighed ikke for at være omfattet af cirkulæret:

Hvor undervisningsforholdene overvejende ligger på linie med de almindelige ungdoms- og aftenskoler under fritidslovens område, skal medlemmet i det konkrete tilfælde være omfattet af cirkulærets regler.

---«

Sagsøgeren har gjort gældende, at der ikke i arbejdsløshedsloven, jfr. især dennes § 62, stk. 1, nr. 5, er hjemmel til generelt at undtage en bestemt gruppe medlemmer af en arbejdsløshedskasse fra at modtage arbejdsløshedsunderstøttelse. Den adgang, som lovens § 62, stk. 2, indeholder til fastsættelse af de nærmere regler for anvendelse af bestemmelserne i stk. 1, om blandt andet rådighedsforpligtelsen som betingelse for modtagelse af dagpenge, indeholder heller ikke hjemmel til at foretage en sådan generel udelukkelse.

I både loven og den i medfør heraf udstedte bekendtgørelse om rådighedsforpligtelse, jfr. bkg. nr. 182 af 29. april 1982, er det forudsat, at der skal ske en konkret vurdering af det enkelte medlems adgang til dagpenge. Ved de 2 cirkulærer har sagsøgte imidlertid afskåret arbejdsløshedskassen fra at foretage en sådan vurdering, og har hermed sat sit »skøn under en regel«.

Særligt 1984-cirkulæret pkt. 4, 2. led, om forpligtelsen til at overtage andet arbejde end fritidsundervisning, er efter sagsøgerens opfattelse i strid med bekendtgørelsens § 5, stk. 2, hvorefter det må bero på et skøn, om et medlem er i stand til at overtage arbejde inden for andre faglige områder.

Sagsøgte har til støtte for frifindespåstanden anført, at der ikke med cirkulærene er sket en regelfastlæggelse af skønnet over, hvorvidt de pågældende personer opfylder lovens betingelser for at få udbetalt dagpenge. Bestemmelserne i cirkulærene skal ses på baggrund af de sagsøgende medlemmers særlige situation, hvor der som et normalt led i deres arbejdsforhold indgår tilbagevendende arbejdsfrie perioder. Hensigten med cirkulærene har ikke været at eliminere det konkrete skøn, men alene at foretage en vurdering af ledigheds- og rådighedsbetingelsen for denne helt atypiske gruppe arbejdsløshedsforsikrede. Cirkulæret har da også været fortolket i overensstemmelse med loven og bekendtgørelsen. Særligt for så vidt angår bestemmelsen i 1984-cirkulærets pkt. 4, 2. led, er denne klart i overensstemmelse med den vurdering, der efter bekendtgørelsens § 4 skal ske af, om et medlem søger »arbejde på den måde og i det omfang, som er almindeligt inden for medlemmets sædvanlige arbejdsområde«, idet fritidsundervisningen ikke i sig selv kan betragtes som et selvstændigt fagområde.

Retten skal udtale:

Sagsøgerens medlemmers beskæftigelsesforhold, hvori der ofte er indbygget tilbagevendende

arbejdsfrie perioder, er som anført af sagsøgte så specielle, at sagsøgte har været berettiget til i cirkulæreform at foretage en vis fortolkning af lovens og bekendtgørelsens regler. Under hensyn til, at 1982-cirkulærets pkt. 1, nr. 2 og 1984-cirkulærets pkt. 3, generelt undtager fritidsundervisere, henholdsvis medlemmer med fritidsundervisning som hovedbeskæftigelse fra at kunne modtage dagpenge, uden at der foretages en konkret vurdering af det enkelte medlems eventuelt særlige situation, findes disse bestemmelser imidlertid at være i strid med arbejdsløshedslovens § 62. Bestemmelsen i 1984-cirkulærets pkt. 4, 2. led om, at medlemmer, der har fritidsundervisning som bibeskæftigelse, som betingelse for at modtage dagpenge tillige skal erklære sig villige til at tage anden beskæftigelse end fritidsundervisning, findes

derimod, således som sagen er oplyst for landsretten, alene at skulle fortolkes i overensstemmelse med lovens og bekendtgørelsens bestemmelser herom.

Der gives herefter sagsøgeren medhold i påstand 1 og 3, som nedenfor bestemt, mens sagsøgte frifindes for sagsøgerens påstand 2.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring, bør anerkende, at følgende bestemmelse i Arbejdsdirektoratets cirkulære af 30. juni 1982 under punkt 1 var i strid med § 62 i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.:

»Sådanne medlemmer er ikke berettigede til at oppebære supplerende dagpenge i undervisningsperioderne. Medlemmerne er ej heller berettigede til dagpenge i de inden for faget forekommende undervisningsfrie perioder, herunder i perioderne mellem en undervisningssæsons afslutning og næste undervisningssæsons begyndelse samt øvrige ferieperioder og lignende.«

Sagsøgte, Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring, bør endvidere anerkende, at følgende bestemmelse i Arbejdsdirektoratets cirkulære af 2. maj 1984 er i strid med § 62 i samme lov:

»3. Medlemmer, der har fritidsundervisning som hovedbeskæftigelse er hverken berettigede til at oppebære supplerende dagpenge samtidig med beskæftigelsen som fritidsunderviser eller berettigede til fulde dagpenge i perioder, hvor undervisningen er indstillet, jfr. dog pkt. 6.«

Sagsøgte frifindes for sagsøgerens øvrige påstand.

Inden 14 dage betaler sagsøgte, Direktoratet for Arbejdsløshedsforsikring, til sagsøgeren, Dansk Aften- og Ungdomsskole Forening, 12.500 kr. i sagsomkostninger.

1. U.1986.834, U.1987.898 H, U.1988.239, Bent Christensen: Forvaltningsret, hjemmelspørgsmål s. 160 og samme: Forvaltningsret, domstolsprøvelse af forvaltningsakter, s. 81 og 83 og Jon Andersen: Forvaltningsret s. 80 ff.